

Representantforslag nr. 12

(2007-2008)

fra stortingsrepresentantene Dagrun Eriksen og May-Helen Molvær Grimstad

Dokument nr. 8:12 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagrun Eriksen og May-Helen Molvær Grimstad om bedre rammevilkår for studenter som får barn i studietiden

Til Stortinget

BAKGRUNN

Samfunnet gir motstridende signaler når det gjelder kvinner og graviditet. Det er en forventning at kvinner skal kunne få barn tidlig, men samtidig legger ordningene opp til det stikk motsatte. Flere og flere kvinner velger å ta en god og lang utdanning, men samtidig har ikke støtteordningene, med hensyn til graviditet under studiet, fulgt denne utviklingen. Spørsmålet blir om samfunnet har tilrettelagt tilstrekkelig for at kvinner skal kunne velge å få barn i studietiden? Dessverre er nok svaret på dette nei.

Forslagsstillerne mener at det må være mulig å kombinere det å ha barn med å ta høyere utdanning. Lik rett til utdanning og lik rett til å kunne fullføre studiene må også gjelde for studenter med barn under studietiden. Lærestedet må i større grad utvise fleksibilitet når det gjelder de forpliktelse foreldrerollen innebærer, og det bør i større grad utformes et entydig og felles regelverk for foreldres spesifikke rettigheter i studieløpet.

Økonomi

Studenter er i utgangspunktet en utsatt gruppe økonomisk, og studenter med barn er ekstra utsatt. Med fullt lån og stipend fra Statens lånekasse for utdanning får en student utbetalt 83 260 kroner i året. Studenter med barn får i tillegg ca. 13 000 kroner (ett barn) som forsørgerstipend. Studenter flest har en

deltidsjobb/sommerjobb, noe som ofte ikke er praktisk mulig for studenter med barn.

Ifølge Statens lånekasse for utdannings ordninger har studenter rett til 42 uker permisjon etter fødsel, og i denne perioden blir alt fra Statens lånekasse for utdanning gjort om til stipend. Det som gjør det økonomisk gjennomførbart for mange studenter å få barn, er barnetrygden og engangsstøtten fra NAV på 33 584 kroner. Forslagsstillerne mener at dagens engangsstønad bør økes til 2G (133 624 kroner i 2007)

Det er det samme prinsippet som gjelder for studenter som for arbeidstakere: Man får kompensasjon for tapt inntekt, eller i studenters tilfelle, tapt studiefinansiering. Det er bare det at studenter har mindre enn de fleste arbeidstakere i utgangspunktet.

Dersom man står mellom endte studier og jobb, eller har mistet retten til studiestøtte, får man bare engangsstøtten og barnetrygd, noe som er umulig å leve av. I tillegg er det vanskelig å få jobb som gravid ettersom arbeidsgiver som oftest ikke ønsker en arbeidstaker som innen kort tid skal ut i permisjon. Loven tillater ikke diskriminering av gravide, men flere har dessverre opplevd dette i praksis.

Permisjon

Det er viktig med en samordning og klargjøring av utdanningsinstitusjonene, Statens lånekasse for utdanning og studentsamskipnadens regelverk og praksis. Vi mener at studenter som er gravide, ikke skal være i tvil om hvilke premisser og rutiner som ligger til grunn hvis de ønsker å ta ut permisjon. I dag er det dessverre slik at det har oppstått ulik praksis rundt permisjonsreglene. Dette skyldes bl.a. forskjellige regelverk fra studiested til studiested og feilaktige tolkninger.

Studier er inndelt i semester, men fødsel sammenfaller gjerne ikke med studienes kalender. Ifølge universitets- og høgskoleloven § 4-5, kan studenter som

får barn, velge om de vil søke permisjon fra studiet eller ikke, og utdanningsinstitusjonen plikter å tilrettelegge slik at man kommer inn igjen i studiet der man sluttet før permisjon. Likevel ser det ut til at det er studentene som tilpasser seg studiene og ikke omvendt. Mange studentforeldre tar permisjon fram til det semesteret det passer å starte igjen, og hvor lang permisjonstiden blir, er da avhengig av på hvilket tidspunkt man føder i semesteret. I tillegg er det mange som ikke tar permisjon i det hele tatt. Dette gir ikke grunnlag for en fullverdig fødselspermisjon, noe som er svært viktig både for mor og barn.

I dag er studenter i full fødselspermisjon avhengig av studentsamskipnadens velvilje for å få tilgang til studentvelferdsordningene. Dette er uholdbart. For eksempel har studenten krav på å kunne benytte samskipnadens helsetjeneste ved svangerskapskontroll, før hun går ut i fødselspermisjon. Idet hun har tatt ut fødselspermisjon har hun imidlertid ingen rett til å bruke samskipnadens helsetjeneste til oppfølging etter fødsel. Når studenten derimot vender tilbake til studier igjen, vil hun igjen sikres denne rettigheten.

En løsning på dette er å gi en egen status for studenter i fødselspermisjon. I dag er disse studentene statusløse i utdanningsinstitusjonenes IT-systemer. Forslagsstillerne mener derfor at det bør opprettes en kategori som heter "studenter i fødselspermisjon". Slik kan disse studentene betale semesteravgift og få tilgang til de samme rettighetene som andre studenter til studentsamskipnadens velferdsordninger. Ved å sikre studenten en status vil man kunne sikre studenten en klar rettighetsposisjon både i forhold til Statens lånekasse for utdanning, utdanningsinstitusjonen og studentsamskipnaden. Studenten vil heller ikke miste rettigheter som rabatt på kollektivtransport og lignende.

Kvalitetsreformen

Kvalitetsreformen har ført til flere eksamener gjennom semesteret, mer bruk av obligatorisk oppmøte og mer seminarundervisning (gjerne på kveldstid). Dette fører igjen til utfordringer for gravide og studentforeldre.

Studenter som har termin på eksamenstidspunktet møter ulike ordninger for når de kan ta eksamen avhengig av hvilket studiested de tilhører. Dette fordi det er opp til hvert enkelt studiested å avgjøre hvorvidt kvinnen har rett til utsatt eksamen eller eksamen på et tidligere tidspunkt. Når man har studert opp mot en eksamen i kanskje et år eller et halvt år og termin faller på eksamenstidspunktet, er det naturlig at mange ønsker å gjøre seg ferdig med denne eksamenen så fort som mulig, fremfor å vente til etter permisjonen. Da har man behov for utsatt eller fremskyndet eksamen før eller etter fødselen. Samtidig fører mangelen på en slik rett til at kvinner taper konverteringsstipend og blir forsinket i studiet. Slik ulik praksis bry-

ter med prinsippet om rettferdighet og likebehandling. Det bør derfor være lovfestet fra nasjonale myndigheter at studenter som har termin i eksamensperioden, har rett til utsatt eksamen eller eksamen på et tidligere tidspunkt.

Det må tas hensyn til at studenter med barn ikke nødvendigvis kan forholde seg til obligatorisk oppmøte på lik linje med andre studenter. Studenter med barn bør også ha en egenmeldingsordning i forhold til forskjellige frister lærestedet opererer med. Det skal ikke være nødvendig å trenge en legeerklæring for sykt barn.

Dersom en student ikke kan ta eksamen på grunn av sykt barn, bør legeerklæring for et sykt barn også gi studenten rett til ny eksamen. Det bør ikke være slik at det å ha et sykt barn hindrer studentens studieprogresjon eller teller som et eksamensforsøk.

Lærestedet må primært legge undervisningen til dagtid, slik at foreldre ikke må finne alternativ barnepassordninger etter barnehagens stengetid.

Konklusjon

Studenter og graviditet handler også om et likestillingsperspektiv. Det å få barn i studietiden forsinker kvinners studieløp. Det må tilrettelegges tilstrekkelig slik at kvinner ikke gjøres til tapere i studieløpet. Manglende rett til utsatt eksamen ved fødsel mener forlagsstillerne er et eksempel på at kvinners rettigheter ikke er sikret tilstrekkelig. Dette medfører at kvinner bruker lengre tid enn nødvendig på studiene, og kommer senere ut i arbeidslivet enn menn. Slike rettigheter bør derfor sikres gjennom universitets- og høyskoleloven, og ikke overlates til det enkelte studiested å bestemme. Her vil kvinners rettigheter ofte bli fortrent til fordel for økonomiske begrunnelser.

Forslagsstillerne mener at dette feltet trenger en helhetlig gjennomgang, slik at det skapes trygghet for kvinner og menn i studietiden og bedre mulighet til å stifte familie. Forslagsstillerne anmoder derfor Stortinget om å be Regjeringen legge frem en egen sak for Stortinget om studenter og graviditet som blant annet tar opp følgende:

- Plan for å igangsette forskning på dette området.
- Utarbeidelse av et felles lovverk for fødselspermisjonsregler som sikrer at enhver student som har termin i eksamensperioden, gis rett til utsatt eksamen eller eksamen på et tidligere tidspunkt dersom det er ønskelig.
- Plan for hvordan utdanningsinstitusjonen kan sikres kunnskap om gjeldende regler, slik at studentene får den rådgivningen de behøver.
- Gjennomgang av Statens lånekasse for utdannings regler på området som sikrer enhver student rett til fødselsstipend fra Statens lånekasse for utdanning. Statens lånekasse for utdanning må også få en sterkere kompetanse på området.

- Utarbeidelse av en egen studentstatus i utdanningsinstitusjonenes systemer for studenter i fødselspermisjon, slik at de kan betale semesteravgift og få tilgang til studentsamskipnadens velferdsordninger og for å sikre studentene klarere rettigheter i forhold til både utdanningsinstitusjonen, Statens lånekasse for utdanning m.m.
  - Sikre klargjøring og samordning av utdanningsinstitusjonene, Statens lånekasse for utdanning og studentsamskipnadens regelverk og praksis.
  - Vurdere ordninger for dem som står mellom studie og jobb.
- Gravide og nybakte mødre som ønsker å flytte på grunn av manglende sosialt nettverk, må tas hensyn til ved inntak på nytt studiested.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen legge frem en sak om bedre rammevilkår for studenter som får barn i studietiden.

9. oktober 2007

